

KÄDET HENGELLISEN TYÖN VÄLINEENÄ

Minna Palonen

Opinnäytetyö, syksy 2012

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Länsi,
Pori

Hoitotyön koulutusohjelma

Diakonisen hoitotyön

suuntautumisvaihtoehto

Sairaanhoitaja(AMK), diakonissa

Ammattikorkeakoulututkinto

TIIVISTELMÄ

Palonen Minna, ”Kädet hengellisen työn välineenä”, resurssipäivä seurakunnan työntekijöille. Pori, syksy 2012, 39 s. Liitteitä 3.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Länsi, Pori. Hoitotyön koulutusohjelma, diakonisen hoitotyön suuntautumisvaihtoehto, sairaanhoitaja (AMK) ja diakonissan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää käsien merkitystä hengellisen työn vuorovaikutuksen välineenä. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa seurakunnan 18 työntekijöille toiminnallinen koko päivän kestävä resurssipäivä Ylistenrannassa seurakunnan omistamassa leirikeskuksessa.

Toteutus kehitti ja toi esille omia ohjaamistilanteen hallitsemiseen tarvittavia käytännön toiminnan taidollisia ja tiedollisia valmiuksia. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille myös kohtaamisen tärkeyttä ja siitä muodostuvan vuorovaikutuksen vaikutusta käytännössä. Toiminnallinen opinnäytetyö kehitti omaa ammatillista kasvua, ohjaamiselle huomioitavia asioita ja toi esille valmiuksia vuorovaikutuksen monimuotoiseen toteuttamiseen käytännössä sairaanhoitaja-diakonissan tarvitsemaa laaja-alaista asiantuntijuutta.

Toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin ohjaamalla seurakunnan työntekijöille toiminnallinen päivä aiheesta ”kädet vuorovaikutuksen välineenä”. Etukäteiskysely tehtiin kyselylomakkeiden avulla. Kyselylomakkeet oli suunnattu seurakunnan 30 työntekijälle. Toiminnallisen opinnäytetyön avulla seurakunnan työntekijät saivat uusia toimintamalleja kuinka käyttää käsiä kohtaamisessa ja hengellisessä työssä. Toiminnallinen päivä auttoi ylläpitämään seurakunnan työntekijöiden työhyvinvointia. Johtopäätöksenä voin todeta, että vuorovaikutuksen moninainen esille tuonti seurakunnantyöhön kytkeytyneenä onnistui.

Seurakunnan työntekijöiden palautteiden mukaan toiminnallinen päivä oli luova, ajatuksia herättävä, rentouttava. Päivä koettiin hengellisenä, jossa oli hoitavia elementtejä. Seurakunnan työntekijät kokivat saaneensa konkreettisia kokemuksia vuorovaikutuksesta.

Avainsanat: ohjaaminen, vuorovaikutus, kädet, hengellisyys

ABSTRACT

Palonen, Minna. Hands as Tools for Spiritual Work. Employees. 39 pages, 3 appendices. Language: Finnish. Pori, Autumn 2012.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Nursing, Option in Diaconal Nursing. Degree: Nurse + Deaconess.

The aim of the study was to find out the meaning of hands as tools for interaction in spiritual work arranging a functional and refreshing day for parish employees. The aim was also to draw attention to the importance of confrontation and the impact of interaction in spiritual work in practice. This functional study was implemented by guiding a functional day for the parish employees under the title Hands as Tools for Interaction.

The implementation developed and brought up skills and intellectual abilities needed in guiding events. Material was collected by observation and questionnaires, which were given to 18 employees in the parish. With the help of this study the employees got new operational models how to use hands in spiritual work and encountering. The functional study helped to maintain welfare at work among the parish employees.

As a conclusion it can be stated that in introducing various ways of interaction to parish work succeeded. This functional study developed professional growth and issues that must be noticed in guiding. It also brought up abilities to implement in practice various forms of interaction in part of the board expertise needed in diaconal nursing.

According to the feedback from the parish employees, the operational day was creative and relaxing and made them to stop and think. The day was experienced spiritual with nursing elements. The parish employees had received concrete experiences about interaction.

Keywords: guiding, interaction, hands, spirituality

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	8
3 OPINNÄYTETYÖN VIITEKEHYS.....	9
3.1 Hengellisyys	9
3.2 Kädet.....	9
3.3 Vuorovaikutus	10
3.4 Ohjaaminen	11
4 RESURSSIPÄIVÄN SISÄLLÖN SUUNNITTELU JA VALMISTELU.....	12
5 RESURSSIPÄIVÄN PROSESSI.....	14
5.1 Resurssipäivän suunnittelu ja valmistelu.....	14
5.2 Resurssipäivän toteutus.....	17
5.2.1 Kädet vuorovaikutuksen välineenä.....	19
5.2.2 Vuorovaikutus ja positiivisuus.....	20
5.2.3 Vuorovaikutussuhteessa toiseen ja Jumalaan.....	20
5.2.4 Lopetus.....	23
6 KÄDET HENGELLISEN TYÖN VÄLINEENÄ.....	24
7 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS.....	28
8 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	30
LÄHTEET.....	34

LIITE 1: Kyselylomake

LIITE 2: Toiminnallisen resurssipäivän ohjelmarunko

LIITE 3: Palautelomake

1 JOHDANTO

Kiinnostus opinnäytetyön toiminnalliseen toteuttamiseen syntyi Huittisten seurakunnassa tapahtuneesta seurakuntaharjoittelusta vuonna 2009. Kuten myös tarpeesta kehittää omia ohjaamiseen tarvittavia vuorovaikutustaitoja erilaisissa ohjaamistilanteissa, koska ohjaamiskokemus antaa valmiuksia toimia ohjaajana tulevassa sairaanhoitaja-diakonissan ammatissa.

Innostus lähti halusta ohjata toimintaa sisältävä resurssipäivä seurakunnan työntekijöille ja ohjelman sisältö kokonaisuus palvelisi myös omia ammatillisia valmiuksia kehittämällä niitä. Ohjelman sisällöstä nouseva hengellisyys on ominaista seurakunnan työssä. Esille nousevat kädet, jotka toimivat vuorovaikutuksen välineenä hengellistä työtä toteuttaessa. Toiminnallisen päivän teema syntyi seurakunnan työntekijöiden työnkuvan hahmottamisesta, toteuttamisesta käytännössä ja siihen sisältyvästä kristillisestä arvopohjasta.

Opinnäytetyö on toiminnallinen. Opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa Huittisten seurakunnan työntekijöille työhyvinvointia ylläpitävä toiminnallinen resurssipäivä. Resurssipäivän ohjelma nostaa esille positiivisuuden ja antaa uusia malleja sen toteuttamiseen työhyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Tavoitteena on käsiin ja vuorovaikutukseen liittyvällä toiminnalla tuoda esille vuorovaikutuksen moninaisuus. Kädet kytkeytyy monenlaiseen toimintaan ja niillä voi toteuttaa hyvin monimuotoisesti vuorovaikutusta. Resurssipäivän ohjelma tuo esille kädet hengellisen työn välineenä, uudella tavalla ja antaa paljon uusia mahdollisuuksia käyttää niitä.

Opinnäytetyön aihe liittyy laajemmin diakoniatyöhön. Tulevaisuudessa kirkon diakoniatyöltä vaaditaan kehittämään toimintaansa. Kirkkoa edellytetään etsimään ja löytämään uusia toimintatapoja. Seurakuntalaisten elämässä tulevat esille monenlaiset tarpeet ja odotukset. Kirkko voisi olla enemmän

läsnäolon kirkko ja tuoda mukanaan levollisuutta ja vahvistusta kaikkialle ja erityisesti kaikille. (EVL 2010.)

2. OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TARKOITUS

Tavoitteenani on tuoda esille käsien monimuotoisuutta vuorovaikutuksen välineenä. Kädet ovat osana vuorovaikutuksen toteutumisessa ja liittyvät hengelliseen työhön seurakunnassa. Resurssipäivän ohjelman sisältö koostuu erilaisista vuorovaikutuksen ilmenemismuodoista, joiden tavoitteena on tuoda esille vuorovaikutuksen moninaisuus.

Tavoitteenani on suunnitella seurakunnan työntekijöille niin tiedollista kuin rentouttavaakin ohjelmaa sisältävä toiminnallinen resurssipäivä. Resurssipäivän tavoitteena on antaa työntekijöille työhyvinvointia ylläpitäviä voimavaroja ja positiivisia kokemuksia ja elämyksiä sisältävä päivä. Tarkoituksena on huomioida vuorovaikutuksen merkitystä käytännössä työhyvinvointiin.

Resurssipäivän tarkoituksena on antaa seurakunnan työntekijöille uusia käsiin, vuorovaikutukseen ja hengellisyyteen liittyviä välineitä, ja valmiuksia. Tarkoituksena on kehittää ja nostaa esille oma valmius diakonisen työntekijänrooliin ja toteuttaa seurakunnan työntekijöille toiminnallisesti ohjattu, työhyvinvointia ylläpitävä resurssipäivä.

Toiminnallinen opinnäytetyön toteutus tukee ammatillisuuteen kuuluvaa ohjaamista niin sairaanhoitajana kuin diakonissanakin. Tarkoituksena on tuoda esille omat valmiudet ohjelman suunnittelemiseen, kokoamiseen, toteuttamiseen sekä käytännössä ryhmän ohjaamiseen.

Haasteena on omien voimavarojen kanavointi ohjelmallisen esityksen tuottoon sekä syventää ja tuoda esille omaa osaamista. Haasteena on myös alussa jaetun kyselylomakkeen suunnittelu, ohjelman toteutus, palautteen arviointi ja lopuksi oma pohdinta, jossa ammatillista kasvua raportoidaan sisältäen johtopäätökset sekä kehitysehdotukset. Käytännössä toteutus tapahtuu Huittisten seurakunnan leirikeskuksessa 23.5.2012.

3. OPINNÄYTETYÖSTÄ NOUSEVA VIITEKEHYS

Seurakunnan työn arvopohja nojautuu kristilliseen uskoon ja tulee esille hengellisyyteen perustavana todellisuutena. Opinnäytetyön sisältö tuo esille hengellisyyden ja kohdistuu käsiin. Opinnäytetyön ilmapiiri liikkuu vuorovaikutuksessa ja toteutus tapahtuu ohjaamalla.

3.1 Hengellisyys

Hengellisyys eli spiritualiteetti nähdään uskonnollisen elämäntavan teoriana ja käytäntönä. Hengellisyys nousee ihmisen olemassa olevista arvoista, joilla hän määrittää elämänsä ja olemassaolonsa tarkoituksen. Hengellisyys on henkisyyden osa ja ihmisen sisäisen kiinnostuksen lähde jumaluuden ja korkeamman voiman olemassa olon selittämiseksi. (Aalto & Gothóni 2009, 182.)

Hengellisyyteen kuuluu uskonnollisuus ja sitä kukin ihminen toteuttaa eri tavoin. Hoitotyössä tuetaan asiakkaan hengellistä hyvinvointia ja huomioidaan hänet kokonaisvaltaisesti. Hengelliseen hoitoon liitetäänkin usein toivo ja siinä esille tulevat rakkaus ja kunnioitus. Hengellisen työn osaaminen pitää sisällään kristillisten arvojen tuntemista ja sisäistämistä, kristillisen uskon sisällön tietämystä ja teologian perusteiden tuntemusta ja ihmisten hengellisten, uskonnollisten tai sielunhoidollisten tarpeiden tunnistamista. (Gothóni & Jantunen 2010, 42, 64.)

3.2 Kädet

Jumala on luonut ihmiskehon. Jokainen osa vaikuttaa toiseen ja on osa kehomme kokonaisuudesta. Tarvitsemme kaikkia ruumiinosia toimiaksemme täyspainoisesti ihmisenä. Kokonaisuus muodostuu psyykkistä, sosiaalista kuin ruumiillistakin osa-alueista. (Niemelä 2002, 91.)

Kädet ovat vuorovaikutuksen välineet ja niiden käyttö hengellisyyden välineenä on seurakunnan työntekijöille hyvin ominaista. Kädet ovat esillä hengellisen työn toteutuksessa hyvin moninaisin muodoin: Ne symbolisoivat eleillään erilaisia tilanteita seurakunnan työntekijöiden arjessa. Käsillä muun muassa näytetään, ohjataan ja kosketetaan ihmisiä, ne symboloivat siunausta ja varjelua, auttamista sekä huolenpitoa. (Bruce- Mitford 1997, 75.)

Seurakunnassa työskentelevät käyttävät käsiään hengellisentyön välineinä. Kädet osallistuvat vuorovaikutuksen toteuttamiseen ja ilmentävät jokaisen omia persoonallisia kykyjä käyttäen niitä. Kädenanto symboloi hyväksymistä ja ristityt kädet rukousta. Käsien levittäminen, jota pappien näkee kirkossa tekevän, symboloi siunaamista. (Biedermann 2002, 174.)

3.3 Vuorovaikutus

Hyvä vuorovaikutus pitää sisällään toisen ihmisen kunnioittamisen ja arvostamisen. Kohdattaessa voimme toimia oman arvoperusteiden mukaan, jotka nousevat sisältämme. Kohtaamisessamme tulee esille, miten arvostamme ihmiselämää, ihmisyyttä ja toisen huomioimista riippumatta hänen kokemuksistaan, elämänkatsomuksestaan, luonteestaan tai ymmärryksestään. (Mattila 2007, 15.)

Diakonia ja hoitotyö yhdistyvät diakoniseksi hoitotyöksi uskonnon kulttuurisen tason kautta. Hoitotyötä toteuttavat diakoniseen hoitotyöhön kouluttautuneet sairaanhoitajat hoitotyön toimintaympäristöissä tai seurakunnissa, joissa he soveltavat hoitotieteen ja teologian tietoa. Diakonisessa hoitotyössä toteutetaan hoitotyön auttamismenetelmien lisäksi karitatiivisia ja liturgisia auttamismenetelmiä. Hoitotyöntekijälle kristillisen ihmiskäsityksen mukainen toiminta on luontaista ja voimaannuttavaa. Hoidettavana olevalta ihmiseltä ei edellytetä uskonnollista tai muuta vakaumusta. (Myllylä 2004.)

Positiivisuus luo pohjan vuorovaikutukselle jota toiselle annamme. Sillä on suuri merkitys asiakastyöskentelyssä, sekä työhyvinvoinnin ylläpitämisessä. Vuorovaikutuksen erilaisia menetelmiä tulee esille hengellisen työn toteuttamisessa. Vuorovaikutusvälineiden käyttäminen hengellisessä työssä on

persoonasta kiinni ja siitä minkälaiset valmiudet kullakin ihmisellä on niitä käyttää. Kädet ovat osa ihmisen vuorovaikutukseen osallistuvista elementeistä ja niiden käyttäminen seurakunnassa hengellisessä työssä voidaan nähdä Jumalan antamana armolahjana.” Palvelkaa kukin toisianne sillä armolahjalla, jonka olette saaneet, Jumalan moninaisen armon hyvinä palvelijoina” (1 Piet 4:10 Raamattu1993.)

3.4 Ohjaaminen

Ohjaaminen on ohjauksen antamista joko yksilölle tai ryhmälle. Ohjauksessa johdetaan asiakasta, potilasta tai ryhmää johonkin asiaan tai vaikutetaan toimimiseen. Ohjaus on yleisesti suunnitelmallista ja sisältää erilaisia tiedonantoja. Ohjaus tapahtuu vuorovaikutteisessa suhteessa ohjaajan ja ohjattavan tai ohjattavien välillä. (Hirvonen, Johansson, Kyngäs, Kääriäinen, Poskiparta & Renfors.2005, 25.)

Ryhmäohjaus on ohjaajalle haaste. Siinä otetaan vastuu toiminnan suunnittelusta ja sen sujumisesta. Ohjaaja vastaa käytännön järjestelyistä ja ohjelman toteuttamiseen liittyvistä tekijöistä. Ryhmä kokonaisuudessa muodostuu useammasta yksilöstä, jotka ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Ohjaajan rooli kehittyy ja muodostuu pitkän kehityksen tuloksena. Kehittyessään se seuraa ohjaajan persoonallista ja ammatillista kasvua. Ryhmän ohjaamisessa tarvitaan johtajuutta, sosiaalisuutta ja vaikuttavuutta, jotka ohjaavat itse ohjaajaa asetettuihin tavoitteisiin. Toiminnallisessa ohjaamisessa ohjaajan rooli nousee hyvin tärkeäksi. Ohjaajan työ tulee esille sen mukaan, onko ryhmä tuttu vai uusi. (Jaakkola, Kataja & Liukkonen 2011, 15.)

Ryhmän toimintaan liittyy aina erilaisia tunteita, sillä toiminnan jäsenet eivät olisi ehkä ilman ryhmää keskenään vuorovaikutuksessa. Ryhmässä toimivien ihmisten tarpeiden ja erilaisuuksien huomioiminen vaatii ohjaajalta joustavuutta ja huomioimista. (Jaakkola, Kataja & Liukkonen 2011, 29–34.)

4. RESURSSIPÄIVÄN SISÄLLÖN SUUNNITTELU, VALMISTELU JA

KOHDERYHMÄ

Teeman ja aiheen selkiytyttyä hain aiheeseen liittyvää tietoa ja tutkimuksia. Alkukartoitus toteutui laatimillani ja suunnittelemillani kyselylomakkeilla seurakunnan työntekijöille. Tavatessani seurakunnan työntekijöitä 28.9.2011 yhteisessä tilaisuudessa, jaoin heille suunnittelemani kyselylomakkeet (28) (liite.1.) Työntekijöiden tulisi vastata määräaikaan mennessä. Lomakkeissa tiedustelisin heidän toiveitaan toteutuvan päivän sisällöstä. Alustavan kyselyn tarkoituksena oli saada selville kunkin työntekijän omista toiveista ja ehdotuksista tulevan resurssipäivän sisällöstä.

Alustavan kyselyn tarkoituksena oli saada selville kunkin työntekijän omista toiveista ja ehdotuksista tulevan resurssipäivän sisällöstä. Kysymykset olivat avoimia ja niiden sisältö koottiin ja otettiin huomioon lopullisen ohjelman suunnittelussa. Lomakkeisiin vastasi määräaikaan mennessä 30.10.2011 13.henkilöä. Kysely suuntautui näin tietylle ryhmälle ja sen kerääminen tapahtui kaikille samalla tavalla. Kyselyn etuna on sen helppous ja nopeus. Vastaaja voi rauhassa pohtia, mitä kysymyksiin vastaa ja uudelleen tarkastaa, mitä on kirjoittanut sekä tarkistaa vastauksiaan. (Hirsjärvi ym. 2005. 182–186.)

Palautetuilta lomakkeilta kokosin toiveita, joita olivat esimerkiksi virsiä, hengellisiä lauluja. Kolmoskohdassa pyysin kertomaan vastaajan itselle tärkeästä Raamatun kohdasta, rukouksesta tai hengellisestä elämänohjeesta. Vastauksissa oli kyseiseen kohtaan laitettu esimerkiksi Psalmi 36:10 ”Sinun luonasi on elämän lähde” tai Psalmi 23 ”Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu”. (Raamattu 1992.)

Lopuksi pyysin kertomaan toiveita toiminnallisen päivän sisällöstä. Henkilökohtaiset omat odotukset työntekijöiden toiveita kohtaan resurssipäivän sisällöstä olivat hengellisyys, sekä työhyvinvointia esille nostava ja uusia näkökulmia tai virikkeitä antava kokonaisuus. Vastaajien toiveet ja odotukset resurssipäivän sisällöstä kaiken kaikkiaan olivat samansuuntaisia kuin omani ja

tukivat omia tavoitteitani. Toiveita oli yhdessäolo, keskustelu, työhyvinvoinnin edistäminen.

Kohderyhmä oli jo hyvin varhain selvillä ja valikoitui seurakuntaharjoitteluni aikana. Huittisten seurakunta on itsenäinen seurakunta, johon kuuluu lisäksi Vampulan kappeliseurakunta. Seurakunnassa on tällä hetkellä noin 30 työntekijää, jotka työskentelevät edellä mainituissa kohteissa. Huittisten seurakunnassa järjestetään työntekijöille vuosittain kaksi työhyvinvointia ylläpitävää päivää, joita kutsutaan resurssipäiväksi.

Seurakunnan organisaatiossa työskentelee monen erilaisen ammatillisen koulutuksen saaneita viranhaltijoita. Huittisten seurakunnassa kirkkoherran lisäksi on kolmekymmentä työntekijää, joitakin heistä mainitakseni kappalainen, seurakuntapastori, kanttori, emäntä, diakoni, diakonissa lastenohjaajat, talouspäällikkö, toimistotyöntekijöitä, arkistonhoitaja, siistijät, puutarhuri, suntio. Resurssipäivän osallistujat koostuvat näistä työntekijöistä.

Evangelisluterilainen kirkon työtä ohjaa kristillisuus ja perustehtävä on julistaa sekä tuoda esille Raamattuun pohjautuvaa evankeliumia. Seurakunnassa työskentelevät viranhaltijat toteuttavat, tai muulla tavoin kunnioittavat kristillisiä perusarvoja. Hengellisyys näyttäytyy jokaisen työntekijän työn sisällössä ja ohjaa sitä.

Ohjaamaani resurssipäivää vietettiin seurakunnan omistamassa leirikeskuksessa Ylistenrannassa. Ylistenranta sijaitsee, Ylistenjärven rannalla noin 25 kilometrin päässä Huittisista. Seurakunnan leirikeskuksen alueella on ruokala, asuntola ja saunarakennus. Leirikeskus on luonnonmaisematontilla, jossa ranta ja metsikkö reunustavat sitä. Leirikeskuksen ruokala on uusi rakennus ja se toimi tilaisuuden toteutumipaikkana resurssipäivänä. (Huittisten seurakunta 2012)

5 RESURSSIPÄIVÄN PROSESSI

Toteutettuna toiminnallinen opinnäytetyö on käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, tai toiminnan järjestämistä. Toteutus voi olla kohderyhmälle suunnattu tapahtuma tai tilaisuus. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tulevat esille toteutus ja siitä tehtävä kirjallinen tutkimusviestinnän keinoin kirjoitettu raportointi. (Airaksinen & Vilkkä 2003, 9.)

5.1 Resurssipäivän suunnittelu ja valmistelu

Lähtökohtana resurssipäivän suunnitteluun voi pitää sairaanhoitaja-diakonissan laaja-alaista, ammatillista ja itsenäistä työnkuvaa seurakunnassa. Diakonissa toimii ammatissaan hengellisen työn tekijänä. Lisäksi hänet nähdään terveydenhuollon ammattihenkilönä edistäen terveyttä. Hänen ammatillinen toimintansa on usein ihmisen tai ihmisryhmän kohtaamista, tukemista ja auttamista. Diakoninen työ sisältyy kristillisestä arvopohjasta, vuorovaikutuksesta ja käytännön toiminnasta. (Gothóni & Jantunen 2010, 27, 61.)

Resurssipäivän toiminnan sisältö tulisi kohdistua työhyvinvointia ylläpitäviin asioihin. Hengellisyys nousee seurakunnan työn sisällöstä, sen liittäminen resurssipäivän sisältöön tuo esille seurakunnan työntekijöiden työympäristöä. Resurssipäivän teema löytyy työntekijöiden ammatillisuuteen liittyvistä toiminnoista ja koko henkilöstön yhteisestä tekijästä. Kädet ovat vuorovaikutuksen välineet ja niiden käyttö hengellisyyden välineenä on seurakunnan työntekijöille hyvin ominaista. Käsillä siunataan, kastetaan, kirjoitetaan, kätellään, askarellaan, soitetaan sekä rukoillaan.

Kädet ovat esillä hengellisen työn toteutuksessa hyvin moninlaisin muodoin. Kädet symbolisoivat eleillään erilaisia tilanteita seurakunnan työntekijöiden arjessa. Käsillä muun muassa näytetään, ohjataan ja kosketetaan ihmisiä, ne

symboloivat siunausta ja varjelua, auttamista sekä huolenpitoa. (Bruce- Mitford 1997, 75.) Kädenanto symboloi hyväksymistä ja ristityt kädet rukousta. Käsien levittäminen, jota pappien näkee kirkossa tekevän, symboloi siunaamista. (Biedermann 2002, 174.)

Toiminnallisen päivän suunnittelu ja ohjaaminen motivoi minua alusta asti. Valmistelu sisälsi suunnitelmallisuutta, asiaan paneutumista, tiedon hankkimista, esivalmisteluita, puhelin- ja sähköpostiyhteydenottoja sekä kyselylomakkeen laatimista, viemistä ja hakemista. Toiminnallisen resurssipäivän suunnittelemisen lähti liikkeelle tapaamisesta Huittisten kirkkoherran kanssa. Tapasimme seurakunnan virastolla ja esitin hänelle suunnitelmani.

Sovimme tilaisuuden toteutumisajankohdaksi 23.5.2012. Esitin laatimaani alustavaa ohjelmarunkoa, joka oli vielä hyvin keskeneräinen. Ohjelmasta puuttui asiasisältö, aihe ja teemat, joiden ympärille tuotoksen halusin tehdä; mitä toisin esille ja mihin ongelmiin etsisin ratkaisuja. Keskustelimme esille nousseista kysymyksistä, kuten missä tilaisuus toteutettaisiin, miten siitä aiheutuneet kustannukset hoidettaisiin ja miten informointi tapahtuisi.

Sovimme yhdessä tapahtumapaikaksi Huittisten seurakunnan omistaman leirikeskuksen Ylistenrannassa. Menisimme yhteiskuljetuksella niin sanotusti ”kimppakyydein” omia autoja käyttäen. Keskustelimme lisäksi toiminnallisen päivän ohjelman pituudesta ja siitä miten ateriointi tilaisuudessa järjestyisi. Ruokailu ja kahvitus järjestyisivät seurakunnan puolesta, kirkkoherra kertoi huolehtivansa niistä. Lopuksi sovimme resurssipäivän informoinnista työntekijöille.

Tapaamiset ja yhteydenotot kirkkoherra Laitilan sekä muiden työprosessiin vaikuttaneiden ihmisten kanssa alkoivat. Alkuvaiheessa 11.3.2011 esitin kirkkoherra Laitilalle ehdotuksen toteuttaa seurakunnan työntekijöille virikkeellisen toimintapäivän. Myöhemmin syksyllä 28.9.2011 tapasin koko työntekijäryhmän ja kerroin heille suunnitelmastani. Jaoin työntekijöille kyselylomakkeet, joihin he saivat laittaa toivomuksiaan tulevan toiminnallisen

päivän sisällöstä. Keväällä toukokuussa 2012 tapasimme vielä, jolloin tehtiin lopullinen suunnitelma toiminnallisen opinnäytetyön toteutumisajankohdasta, paikasta ja aikataulusta. Tiedon antoja välitettiin myös sähköpostilla. Prosessin suunnitteluvaiheessa työstin kaiken itsenäisesti, joten muihin kuin koulun opettajiin ja toisiin opiskelijoihin en ollut yhteydessä. Kirjaston työntekijät auttoivat minua monesti tiedon hakemisen löytymisessä kirjastosta olevista tietolähteistä. Lopulta kaikki liittyivät toisiinsa, niin vuorovaikutus kuin kädet hengellisen työn välineenä sekä oma ohjaamiseni vuorovaikutuksessa muihin. Vuorovaikutus on osana diakonia- sekä sairaanhoitotyötä ja on tärkeä hallita sitä hyvin moninaisin keinoin ja esiintymismuodoin.

Toiveiden pohjalta lähdin suunnittelemaan ohjelmallisen päivän rakennetta. Aiheeksi muodostui vuorovaikutus ja teemana kädet hengellisen työn välineenä. Kun sitten sain rungon koottua, otin yhteyttä sähköpostilla Huittisten seurakunnan kirkkoherra Laitilaan, jonka kanssa tapasimme seurakuntakeskuksessa 23.4.2012. Hänen kanssaan sovimme lopulliset ajat kalentereihimme ja opinnäytetyöni toteutuspaikkana toimisi seurakunnan leirikeskus Ylistenrannassa 23.5.2012.

Lopullisen sisällön kokosin teemaa ja seurakunnan työntekijöiden toiveita huomioiden.(liite:1.) Tilaisuus alkaisi klo: 9.30 ja päättyisi noin 15.30. Ohjelmien väliin sijoittuisi kaksi kahvitaukoa ja päiväruokailu noin klo:12. Tilaisuuden edeltävänä päivänä (22.5.2012) kävin itse laittamassa valmiiksi kaikki tarvittavat esivalmistelut, kuten nauharadan ja siihen kuuluvan rekvisiitan. Samoin laitoin kuntoon toisen ulkona suoritettavan osion esivalmistelut. Prosessi eteni koulussa ryhmäkeskusteluiden ja havaintojen pohjalta. Aluksi aihetta ja toteutukseen vaikuttavaa teemaa ei tuntunut lainkaan löytyvän. Päällimmäisenä minulla oli vain halu testata omia ohjaajan kykyjäni ja näyttää tuotoksella kypsyyteni sellaisen hallitsemiseen.

5.2 Resurssipäivän toteutus

Työskentelyprosessi alkoi vuoden 2011 alusta. Resurssipäivä toteutui 23.5.2012. Resurssipäivän toteuttamispaikkaan matkaan lähtö alkoi Huittisten seurakuntakeskuksesta klo: 9.00, josta jatkoimme omilla autoilla leirikeskukseen Ylistenrantaan. Matkaa sinne kertyi suunnilleen 20 kilometriä, joten olimme siellä perillä klo: 9.30. Aluksi kokoonnuimme sisätiloihin uuteen leirirakennukseen.

Resurssipäivänohjelma alkoi yhteisellä toiminnalla, jossa kengistä muodostettiin lattialle risti. Lauloimme yhdessä toivotuista virsistä virren ”Herra, kädelläsi”. Jokaisen tilaisuudessa laulamamme laulun, olin monistanut paikalle olijoille. Tämän jälkeen viitoimme yhdessä ”*Jeesus rakastaa minua, sinua, teitä.*” Toin näin esille vuorovaikutuksessa tarvittavan erilaisen välineen viittoman joiden suorittamisessa käsiä tarvitaan.

Viittomat ovat kuulovammaisten käsillä tehtyjä ja käyttämiä merkkejä, toisin sanoen heidän puhettansa ja kieltä, joilla he tulevat ymmärretyksi. Viittomat vastaavat sanoja ja niitä voidaan käyttää myös puhetta tukevassa ja korjaavassa kommunikoinnissa. Viittomia käyttävät syntymästä asti olevat kuurot sekä lisäksi heidän läheisensä. Viittomia käyttävät myös kuurojentyöntekijät ja tulkit tai kuuroutuneet ja huonokuuloiset. (Köykkä 2007.)

Esittelyssä kerroin, että toteutan tilaisuudessa toiminnallisen opinnäytetyöni toiminallista osuutta. Opinnäytetyön aiheen. Koko päivän ohjelman kulkevana teemana olivat kädet. Kaikki seurakunnan työntekijät käyttävät käsiään työssään. Voidaan sanoa että, papit siunaavat, kastavat ja lähettävät. Suntio soittaa kirkon kelloja, kerää kolehdin ja sytyttää kirkossa kynttilät. Kanttorit soittavat urkuja ja johtavat kuoroa. Lastenohjaajat piirtävät, askartelevat, soittavat ja koskettavat. Emäntä laittaa ruokaa. Diakoniatyöntekijät kättelevät, rukoilevat ja kirjoittavat. Toimistotyöntekijät ennen kaikkea kirjoittavat. Puutarhurit puuhailevat kukkien ja kasvien parissa niin istuttaen kuin rikkaruohoja repien. Näin voidaan todeta, että kaikki käyttävät laaja-alaisesti käsiään ja usein heillä kädet toimivat myös vuorovaikutuksen välineenä. Kerroin

alustuksessa, että olen huomioinut kaikkien työntekijöiden toiveet ja toiminnallinen päivä mukailee niitä.

Tahdoin tuoda esille myös sen, että ohjelmalliseen päivään osallistuminen on kaikille vapaaehtoista ja jokainen niin halutessaan voi kaiken tämän lisäksi myös ulkoilla ja nauttia ympäristöstä luonnosta kävellen, juosten, tai vaikka soudellen järvellä, uiden, mutta myös saunoen. Toivotin kaikki tervetulleiksi ja kehotin heitä seuraavaksi ottamaan tervetulokahvia, jonka emännät olivat tarjoiluineen valmistaneet. Kahvin juonnin jälkeen siirryin ensimmäiseen esitelmälliseen osuuteeni. Ensin lauloimme yhdessä toivotun hengellisen laulun ”Laulu ihmisille” Itselleni laulu oli uusi. 5.2.1 Lähimmäinen vuorovaikutuksen kohteena

Ensin puhuin työntekijöille vuorovaikutuksesta. Miten vuorovaikutus tulee esille kaikessa seurakunnan työskentelyssä. Huomioin, että hengellisen työn tekijöitä ohjaa kristillinen arvopohja: ”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se heille.” (Matt.7:12.)Seurakunnassa tapahtuva toiminta tulisi kohdistua lähimmäisen parhaaksi häntä auttaen elämään Jumalan rakkaudessa. (Koskenvesa 2002, 41.)

Voidaksesi tehdä palvelutyötä täyspainoisesti, pitää hyvinvoinnin olla kunnossa. Teidän ajoittain viettämänne resurssipäivä on yksi tapa jokaisen työntekijän hoitaa hyvinvointiaan. Hyvinvointia voi myös hoitaa jokainen kohdallaan tekemällä asioita joista pitää. Sellaisia voivat olla ulkoilu, liikunta, harrastukset, perheen yhteiset hetket tai matkat.

Hyvinvointi koostuu omista voimavaroista ja niitä voi lisätä kunkin omien mieltymyksien mukaan. Hyvinvointi heijastuu myös työhön ja työpaikalle. Työpaikan yhteisellä ilmapiirillä on työn toteuttamisen kannalta suuri merkitys, sillä yleisesti positiivinen ilmapiiri vaikuttaa työtehoon, päätöksentekoon ja luovuuteen. (Rytikangas 2011, 34.)

Kun sydän voi hyvin, jaksaa antaa lähimmäisilleen positiivisuutta ja rakkautta.”Lähimmäisen rakastaminen on näkemistä, kuulemista ja reagoimista

siihen, mitä näkee ja kuulee toisen parhaaksi.” (Seppälä 2012.) Rakkaus on voima joka kantaa niin itseä kuin läheistäkin. Lähimmäisinä on tai ovat työtoverit, seurakuntalaiset, oma perhe, tai ystävät. Positiivinen palaute on siis sellaista, joka kantaa sen vastaanottajaa, motivoi häntä ja ohjaa hänen toimiaan. Hyvä mieli vaikuttaa suoraan tapahtuvaan toimintaan.

5.2.1 Kädet vuorovaikutuksen välineenä

Kädet osallistuvat useisiin työssä tehtäviin toimintoihin ja tarvitsevat näin ollen myös hoitoa. Ensin seurasi käsivenyttely. Pyysin kaikkia osallistujia nousemaan paikaltaan ja siirtymään keskelle lattiaa. Kehotin heitä ottamaan haara-asennon ja antaa ylävartalon retkahtaa rennoksi niin, että kädet roikkuivat kohti lattiaa. Aloimme heiluttaa käsiä edes takaisin. Tämän jälkeen suoritetaan ohjeitten mukaan käsijumppa ja lopuksi mainitsen luomistyöstä siitä miten Jumala on luonut ihmiskehon. Päätän tämän osion jakamalla kaikille erikseen ensin käsien kuorintavoidetta, sitten käsivoidetta. Hoidon tarkoituksena on ensin puhdistaa ihon pinnalta hyvin kuorinnalla kuollut ihosolukko ja sitten hoitaa ja pehmittää kämmenien kovaa ihoa. Käsien normaalin toiminnan edellytyksenä voidaan pitää ihon, verisuonten, hermojen, jänteiden, luiden ja nivelten sekä nivelsiteiden eheys ja sormien sekä ranteen koukistuminen. (Arokoski, Vasenius & Viikari-Juntura 2009.)

Lopuksi yhdessä rukoillaan, joka on käsillä tehtävää hengellistä toimintaa. Rukous on käsien yhteen liittämistä, jolla kuvataan uskollisuutta ja sitoutumista. Rukous ilmentää yhteistä osallistumista ja mukanaoloa. (Rautanen 2012.) Rukous on Jeesuksen kutsumista luoksemme sekä avautumista Hänelle, Hänen voimalleen ja kirkkaudelleen. Rukous avaa sielun Jeesukselle, sillä Hän auttaa meitä.(Hallesby 1989, 18.)

Seuraava osio suoritettaisiin ulkona ja toiminta siellä perustuu käsillä kokemiseen, tuntemiseen ja niihin luottamiseen. Kädet toimivat nyt aisteina jotka ilmentävät koskettamisen tunnetta. Luottamuksesta käsiin ja niiden tuntemiseen ja luottamuksesta lähimmäiseen, jonka vuorovaikutuksen perusteella toiminnasta suoriudutaan.

Jokainen henkilö tulisi ulos yksitellen ja sisälle jääville olisi vaihtoehtoista ohjelmaa. Kukin saisi toimia odotteluajan miten haluaisi. Olihan toivottu myös yhteistä keskustelumahdollisuutta, johon näin ollen avautuisi tilaisuus. Olin varannut mukaani hengellisiä lauluja laulettavaksi ja kolme erilaista leikkiä, jotka toimisivat ajanvietteenä sateen sattuessa kohdalle. Leikit sisältäisivät erilaisia vuorovaikutusteemoja ja niistä löytyisi myös hengellinen osuus.

Ulkona oleva nauharata ja sen suorittaminen toi esille käsillä kokemisen, tuntemisen ja niihin luottamisen. Tein ulos aiemmin kahden nauhan välissä kuljettavia ratoja. Toinen olevista nauhoista oli sileä, toinen karhea. Nauhat oli kiinnitetty puihin tai maahan laitettuihin puunrunkoihin. Rata kuvasti elämän taivalta. On luotettava käsiinsä, kun ei näe. Eteen tulee esteitä, ja henkilön tuli pohtia, miten niistä selviytyä pyytämällä apua lähimmäiseltä, ystävältä. Nauharadat olivat hieman erilaisia. Karhean nauhan reitti oli hivenen vaikeampi suorituksiltaan kuin sileän nauhan rata. Nauhaa seurattiin käsillä silmät koko ajan peitettyinä huivilla. Kuljin rinnalla ja tarvittaessa avustin. Ratojen varrella oli viisi erilaista estettä: 1. tuoli, 2. risuja, 3. alitus, 4. ylitys, ja 5. kukat. Toisessa radassa esteitä oli vain kolme. Lopuksi molemmat radat päättyivät loppuvaan nauhaan, josta selviytyessään sai palkinnoksi karamellin. Kulkija voi alussa valita kumpaa nauhaa hän lähtee seuraamaan. Jokainen kulkija asettuu reitin varrelle, kun on osuutensa kulkenut. Näin hän voi toimia seuraavan kulkijan ystävänä

Osallistujia oli pyydetty aiemmin ottamaan mukaan oma huivi. Pyydän henkilöä laittamaan huivin silmiensä eteen, sitomalla se pään taakse kiinni niin, ettei hän näe eteensä. Otan hänen kädet käsiini ja kerron, että hänen pitää nyt luottaa käsiinsä samalla tavalla kuin luotamme Jumalan johdatukseen, vaikka emme Häntä näe. Kerron myös, että kuljen koko ajan hänen rinnallaan ja hän voi pyytää apua aina, kun tuntee siihen tarvetta. Olen hänen lähimmäisensä, auttajansa ja ohjaajansa.

5.2.2 Vuorovaikutus ja positiivisuus

Ruokailun jälkeen jatkui resurssipäivän ohjelma vuorovaikutukseen liittyen. Puhuin positiivisuudesta miten se vaikuttaa asiakassuhteeseen. Miten terveydenhuollossa positiivisella asennoitumisella potilaaseen saadaan mittavia tuloksia esimerkiksi sairauden itsehoidossa ja potilaan sitoutuessa hoitamaan omaa sairauttaan. Kerroin työntekijöille, kuinka tärkeää on, miten asioita ilmaisee toiselle. Positiivisuus lähtee meistä itsestämme: Heijastamme ulospäin sitä, mitä ajattelemme ja olemme. ”Sitä suu puhuu, mitä sydän sisältää”, on ihan totta. Sanomme usein ääneen asioita omien sisäisten vaikuttimien heijastamina, halusimme tai emme.

Positiivinen palaute kantaa. Suomalaisina tosin olemme huonoja antamaan ja saamaan kehuja. Sitä voi kuitenkin harjoitella. Kehotan kaikkia sanomaan kerran viikossa, tai edes kerran kuukaudessa työtoverille jotain positiivista. Positiivisuus kasvaa sitä käytettäessä. Palautteen antajan olemuksen täytyy olla positiivinen. Kaikki voi lähteä hymystä ja seuraa harjoitus hymyjumppa.

Seuraavaksi pyysin ottamaan esille peilin (pyydetty ottamaan mukaan). Voitte katsoa peiliin ja sanoa ”Minä rakasta sinua”. Tätä toistettiin sanomalla myös ”Jumala rakastaa minua”.. Jokainen on kaunis ja jokaisen peilistä näkyy Jumalan luoma yksilöllinen ihmisolento. Luin Raamatusta Psalmin 139 ”Sinä olet luonut minut sisintäni myöten”. Kerroin miten tärkeää kaikkien on oppia rakastamaan itseään, sillä kun on hyvä itsetunto, pystyy rakastamaan muita ja antamaan heille positiivista palautetta.

5.2.3 Vuorovaikutussuhteessa toiseen ja Jumalaan

Vuorovaikutusosion aloitimme laululla. Laulun jälkeen viittomme yhdessä ”*Jumala rakastaa minua, sinua ja teitä*”. Kerroin, että” viittomia voi joskus käyttää työskennellessään rikastamalla näin kielellistä antiaan”. Kun kerromme Jumalasta, on puhuttaessa käytettävä kieltä, jota kuunneltavat ymmärtävät. (Kantola 2004, 109.)

Kaiken pohjana on vuorovaikutus Jumalaan. Jumala puhuu ja johdattaa. Jumalan puhe tulee esille Kristuksen ja Pyhän hengen kautta. Jumala suhde ja Hänen äänensä kuunteleminen on jokaisen henkilökohtainen päätös. (Meyer 2004, 15–20.) Jumalasuhte heijastuu hengelliseen työhön ja ohjaa sitä. Vuorovaikutussuhde Jumalaan heijastaa hengellistä työtä käytännössä. Diakonia on myös Jumalan sanan jakamista ja alkujuuret siitäkin on Raamatussa. (Veijola 2002, 13–15.) ”Hoivatkaa sen tähden toinen toistanne, niin kuin Kristuskin on teidät hoivaansa ottanut Jumalan kunniaksi.” (Raamattu 1993. Room. 15:7.)

”Tie Jumalan luokse” on ulkona suoritettava liikunnallinen osio, joka tuo esille vuorovaikutus suhdetta Jumalaan. Toiminta kertoo jokaisen osallistujan omasta henkilökohtaisesta suhteesta ja siitä missä kohtaa hänen oma paikkansa nyt on. Hengellisyys ei aina ole helppoa tuoda esille ja siksi suoritettu toiminta voi osoittautua yllättävän vaikeaksi toteuttaa. Jokaisen osallistujan oma vuorovaikutussuhde Jumalaan tulee esille ilmentyen hänen työssään ja vaikuttaen siihen miten hän toimii.

Ulos on aiemmin laitettu valkoisella liinalla verhoiltu pöytä, joka toimi alttarina. Pöytä oli lähellä rantaa ja sen takaa tuli esille taivas jota vasten kohosi risti. Pöydällä oli Raamattu. Raamattu ilmentää ja kuvaa Jumalaa. Ennen alttaria jossain kohdin esteiksi oli laitettuina tuoleja. Sivummalla oli puinen sermi, joka toimi piilona. Aluksi kaikki lähtivät maahan piirretyltä samalta viivalta ja menivät siihen kohtaan, missä he tunsivat olevansa suhteessa Jumalaan; kaukana – lähellä – piilossa.

Matkan voi joutua myös tekemään monta kertaa uudestaan ja uudestaan. Erilaiset tuntemukset olivat mahdollisia jokaiselle. Tehtävä ei ole helppo, vaikka se aluksi siltä ehkä tuntuu. Pysähtymisen jälkeen tiedustelen jokaiselta millainen tie oli ja miten sen kukin koki. Kerroin myös toisille omasta tiestäni, miten tein sen kolmeen kertaan ennen kuin löysin oikean paikkani. Lopuksi otamme toisiamme käsistä kiinni ja lausumme yhdessä rukouksen.

5.2.4 Lopetus

Lopuksi olemme siirtyneet takaisin sisätiloihin. Sisällä laitoin pöydälle kynttilän palamaan. Pöydällä oli myös pieni Jeesus-krusifiksi, joka kuvasti Kristusta ristinpuulla kädet ojennettuina haavoitettuna ja naulattuina. Aloitimme toiminnallisen päivän tulemalla ristin juurelle ja lopetamme hiljentymällä retriittiin. Pyydän osallistujia laittamaan kännykät äänettömälle tai kiinni. Kerroin aluksi hiljentymisen retriitistä ja siitä, miten se voi olla puhumisen vastakohtana tai hetken vetäytymisenä arjen kiireestä tai silloinkin kun tuntuu siltä, ettei löydy sanoja tai niitä on ympärillä ehkä liikaa. Parasta olisi olla vain hetki hiljaa.

Retriitti on yleisesti hiljentymistä ja puhumattomuutta, mutta nyt se on hiljentymistä muiden kanssa. Hiljaisuudessa on helpompi kohdata itsensä ja Jumala. Kristillisessä mielessä retriitillä on pitkä perinne ja juuret löytyvät 1490-luvulta, kun jesuiittajärjestön perustaja Ignatius Loyola kehitti retriitin valmennusohjelmaansa. (Jokela & Mäkinen 2011, 72.)

Toteutunut retriitti tapahtui hetkisen hiljentymisen myötä, jolloin osallistujat laittoivat silmänsä kiinni ja ottivat paikoillaan mahdollisimman levollisen asennon. Sanoin ääneen seuraavat lauseet: ”Hiljennä vauhtia ja pysähdy hetkeksi. Hengittele rauhallisesti ja anna kiireen karista pois harteiltasi. Voit kysyä itseltäsi missä olen juuri nyt elämässäni. Kuuntele, mitä sisimpäsi vastaa sinulle.” (Jokela & Mäkinen 2011, 72.) Seurasi hetken hiljaisuus.

Laitoin cd-levyn soimaan ja luin samalla aiemmin osallistujien kirjoittamista lapuista toiveet ja unelmat ääneen. Retriitti päättyi cd-levyltä tulevaan ”suojelusenkeli”. kappaleeseen. Viimeiseksi vielä kiitin kaikkia mukana olijoita ja kerroin, että laitan palautekyselyn kirkkoherra Laitilan sähköpostiin ja siihen voi myös halutessaan antaa kirjoitetun palautteen tästä päivästä. Toivon heidän kaikkien vastaavan ja viimeinen palautteenantopäivä olisi 15.6.2012.

6 KÄDET HENGELLISEN TYÖN VÄLINEENÄ RESURSSIPÄIVÄN

ARVIOINTI

Resurssipäivän sisältöä arvioimiseksi, olin laatinut palautekyselyn. Pyysin osallistujia vastaamaan kirkkoherra Laitilan sähköpostiin laittamaani palautelomakkeeseen. Hän huolehti lomakkeen jatkojaosta. Palautelomakkeessa olevilla kysymyksillä tiedustelin osallistujien mielipidettä, toteutuneen resurssipäivän sisällöstä. (LIITE 3.)

Kirjallisen palautteen sain sähköpostiini kuudelta työntekijältä sekä kolmelta työntekijältä suullisesti annettuna. Palautelomake (LIITE 3.) sisälsi neljä avointa kysymystä tapahtuneesta toimintapäivästä. Ne olivat selkeitä ja lyhyitä. Niihin vastaaminen onnistui jokaiselta, sekä niiden sisältöön vaikutti jokaisen omat kokemukset ja tuntemukset toiminnan aikana. Arvioinnin sai suorittaa hyvin vapaamuotoisesti. Palautteista nousivat esille asiat joita pidettiin hyvinä, huomioitavia asioita ja joita voi parantaa ja kehittää itsessään.

Ohjelma oli suunniteltu hyvin.

Odottelu ensimmäisen toiminnan aikana muodostui pitkäksi.

Palautteita oli mielestäni helppo analysoida, kukin vastaaja oli kertonut hyvin suorasanaisesti ja rakentavasti mielipiteensä. 6/9 tyytyväisiä ohjelman sisältöön.

Toiveet huomioitu ja toteutui ohjelman sisällössä.

Palautteen antajat olivat tyytyväisiä toimintojen erilaisuudesta ja niiden antamista erilaisista kokemuksista. He huomioivat myös paikalla olevat häiritsevät seikat ja näkivät silti toiminnallisen päivän kokonaisuutena, 8/9.

Ohjelma eteni väliin tulleista jutuista huolimatta.

Suulliset palautteet keskittyivät päivän hengelliseen antiin ja sen tuomiin uusiin kokemuksiin, jotka koskettivat kutakin eri tavalla, 2/9.

Kokonaisuus oli mielenkiintoinen ja puhutteleva.

Palautteiden antamisen vähyydestä, 9/18 voisi päätellä, että tapahtuma ei suuremmin aiheuttanut mielenkiintoa tai siinä ei ollut suuresti moitittavaa, sillä yleisesti negatiivisuus saa usein ihmiset kritisoimaan helpommin kuin positiivisuus. Palautteet olivat myönteisiä ja palvelevat minua seuraavan suunnitelman ja ohjauksen toteuttamisessa.

Vastaajat olivat tyytyväisiä päivän sisältöön sillä palautteet kuitenkin pääsääntöisesti olivat positiivisia. Palautteet kehittävät ja helpottavat minua seuraavan suunnitelman ja ohjauksen toteuttamisessa. Palautteena sain myös oman persoonan kehittämiseen ja ohjaamiseen annettavia ohjeita, kuten ohjaajana esiintymisen helpottamista tietyin neuvoin.

Aamupäivän toiminnallisessa osuudessa kukin työntekijä kulki kanssani radan, joka vei aikaa ja toiset joutuivat odottelemaan. En ollut huomionut tarpeeksi kyseistä asiaa, kuten en myöskään työntekijöidenvalmiuksia toimia halutullani tavalla. Esille nousi myös allergiamahdollisuus. Toimintarata oli pieni lenkki, jossa seurattiin kunkin valitsemaa narua, joka taas kuvasi elämäntietä, jossa sitten eteen tuli erilaisia esteitä ja niistä piti selviytyä pelkästään käsiin luottaen ja ohjaajan tukeen.

Haasteen kulkemiselle loi silmien sulkeminen ja huivi, joka esti näkemisen. Jo radan kulkeneista ihmisistä piti muodostua ympärille tukeva ystävien joukko, mutta valitettavasti useampi lähti tilanteesta pois. Olin ehkä selittänyt tämän kohdan niin, ettei tarkoitustani ymmärretty. Toinen huomioitava seikka oli allergisuus, jota en huomionut. Eräs työntekijä kertoi olevansa kuusenhavuille allerginen. Toinen reiteistä loppui kuusen alle. Tilanne ei tuottanut ongelmaa, mutta minun olisi pitänyt huomioida se aikaisemmin.

Resurssipäivän toteutukseen vaikutti leirikeskuksesta saman aikaan tehtävä loppuremontointi ja paikalle tulleen turvakeskuksen esittely työntekijöille. Työntekijät olivat innolla mukana kaikissa toiminnallisissa osioissa ja heitä oli hyvä ohjata. Osallistujat kuuntelivat ja toteuttivat annetut ohjeet hyvin. Ohjaaminen meni mielestäni hyvin. En lopulta kovasti jännittänyt ja pystyin tuomaan kaikki asiani esille suunnitellusti.

Resurssipäivää ohjatessani vuorovaikutustilanteissa ja esiintyessäni ei jännittäminen noussut haittaavaksi tekijäksi. Resurssipäivä onnistui ja sitä kohtaan asetetut tavoitteet toteutuivat. Oman kokemuksen ja havaintojen perusteella päivän sisältö toteutti seurakunnan työntekijöiden asettamia toiveita ja siinä tuli esille hengellisyys. Koko päivän kestävä resurssipäivä edisti sisällöllisesti ja toiminnallisesti työhyvinvointia.

Vastaajat olivat tyytyväisiä päivän sisältöön sillä palautteet kuitenkin pääsääntöisesti olivat positiivisia. Palautteet kehittävät ja helpottavat minua seuraavan suunnitelman ja ohjauksen toteuttamisessa. Palautteena sain myös oman persoonan kehittämiseen ja ohjaamiseen annettavia ohjeita, kuten ohjaajana esiintymisen helpottamista tietyin neuvoin. Oppimista on työntekijöiden palautteesta saadun uuden tiedon sisäistäminen. Sitä ovat lisäksi oman ammatillisuuden jatkuva kehittäminen ja tehdyn työn arviointi. Siihen voidaan vielä lisätä negatiivisen ja positiivisen palautteen rakentava vastaanottaminen.

Omat kehittymistarpeet koskevat oman ohjaamisen ja esiintymisen varmuuteen auttavia toimia tai hankittavaa koulutusta. Kehittymistarpeenani voin todeta kokonaisvaltaisemman suunnittelun tilaisuuksien järjestämisessä tulevaisuudessa. Hengellisyyden sisältäminen ohjelmaan onnistui, kulkien läpikoko resurssipäivän. Ohjelma noudatti myös työntekijöiltä saatuja toivomuksia ohjelman sisällöstä.

Palautteista saadun mielipiteiden ja toiminnallisen päivän toteutumisen ja esille nousseiden kysymyksien johdosta sain hyvän näkemyksen, jonka pohjalta laadin kehittämisehdotuksenani seurakunnan työntekijöiden resurssipäivän

toiminnalle. Ehdotukseni työhyvinvoinnin edistämiseksi on uusiin mahdollisuuksiin tutustuminen. Esimerkiksi erilaiset vuorovaikutustaitoja esille tuovat koulutukset. Erilaisten vuorovaikutuksellisten kokemusten lisääminen, kuten hengellisyyteen liittyvän sielunhoidon tai retriitin sisällyttäminen seuraavaan resurssipäivään. Työntekijöiden kädellisten taitojen lisääminen jatkossa, kuten viittomien opettelu.

7 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS

Eettisyys tuli esille prosessin sisällöstä ja toteutetusta toiminasta. Eettisyys perustui valintoihin ja esille tulleeisiin asioihin. Aiheiden ja teeman valinnassa eettisyys pohjautui ammatillisuuteen. Ammattieettisyys näyttäytyi opinnäytetyössä perusteltuna ja terveyttä edistävänä asiana ja vastuunottamisena tapahtuneessa toiminnassa. (Mattila 2007, 51.)

Eettisyys näyttäytyi opinnäytetyön sisällä ja perustui osallistujien vapaaehtoisuuteen osallistua resurssipäivään. Resurssipäivän ohjelma kokonaisuus huomioi hengellisyuden ja siitä nousevan eettisen arvopohjan. Hengellisyuden tuominen esille on henkilökohtaista, sen huomioiden jokaisen osallistujan arvostaen hänen omia valintojaan.

Eettisyys opinnäytetyössä näyttäytyi kristillisten arvojen ja seurakunnan työyhteisön kunnioittamisena. Opinnäytetyöstä tuli esille kolmiyhteisen Jumalan kunnioitus ja lähimmäisen rakkauteen perustuva palvelu, kuten diakoniatyöhön kuuluva ammatillisuuden kehittäminen ja yhteisöllisyyden edistäminen. (Lappalainen 2002, 131–132.)

Eettisyys näyttäytyi terveyttä edistävänä sekä elämänlaatua ja hyvinvointia tukevana kokonaisuutena koko prosessin ajan. Terveystieteiden eettiset periaatteet nousivat esille opinnäytetyössäni avoimena vuorovaikutuksena. (Sairaanhoitajaliitto 1996.)

Eettisyys esiintyi ammatillisen tiedon välittämisenä muille ja sen esille tuomisena sekä lisäämällä ihmisen kykyä hoitaa itseään. Eettisyys näkyi myös toiminnan suuntautumisesta yhteisölle ja opinnäytetyö kehitti omaa ammatillista pätevyyttä. Opinnäytetyön prosessin toteuttamisessa eettisyys näyttäytyi erilaisten tietojen kokoamisen ja niiden esille tuomisen huomioimisessa. Kyselyiden ja palautteiden tiedonkäsittelyssä noudatin henkilötietolakia (Finlex22.4.1999/523) Vastaajien henkilöllisyys ei tule esille ja lomakkeilta saatu

tieto oli vain minun käytössäni. Kaikesta suunnitellusta ja toteutuneesta sekä siitä dokumentoidusta toiminnasta tuli esille ihmisen kunnioittaminen. Eettisyys opinnäytetyötä tehdessä ohjaa toimimaan rehellisesti ja moraalisesti oikein. Aineistoa kerätessä on otettava huomioon luottamuksellisuus ja aineiston tallentaminen asian mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 1997, 27.)

8 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Toiminnallisen opinnäytetyön toteuttaminen kehitti ja toi esille omia ohjaamiseen tarvittavia käytännön taidollisia ja tiedollisia valmiuksia. Huomasin, että vuorovaikutustilanteissa pystyin hallitsemaan itseäni häiritsevää jännittämistä. Opinnäytetyö kehitti ammatillisia valmiuksia kuten ohjaamistaitojani ja rohkeutta toimia tulevassa ammatissani. Opinnäytetyö osoitti minulle diakoniatyön monimuotoisuuden.

Lähtökohtana oli kirjallisuudesta, tutkimuksista ja käytännöstä saatu tietotaito. Tavoitteenani oli resurssipäivän ohjelman suunnittelu ja toteutus seurakunnan työntekijöille. Valitsin opinnäytetyöksi toiminnallisen opinnäytetyön, joka mielestäni sopi ammatilliseen työnkuvaani. Halusin tuoda esille omat ohjaamiseen tarvittavat valmiudet sekä kehittää niitä edelleen. Toiminnallinen päivä toteutui suunnitellun ohjelman mukaisesti. Osallistujia oli kuitenkin vähemmän (18 henkilöä) kuin odotin tulevan paikalle (28 henkilöä).

Vuorovaikutus nousi esille havainnoimalla erilaisin käytännön toimin siten, että työntekijät osallistuvat ohjelmaan yksin ja yhdessä erilaisten osioiden kautta. Vuorovaikutuksen eri välineet, kuten teemakin kädet, tulivat esille koko ohjelman aikana. Omista valmiuksista tunnistin hyvät vuorovaikutustaidot, kyky esiintyä ja halliten ohjaamalla ryhmää. Opin huomioimaan erilaisten suunnitteluun vaikuttavien seikkojen olemassaolosta ja niiden esiintymisestä sekä niiden huomioimisesta.

Yllättävätkin asiat tulevat esille, kun ollaan vuorovaikutuksen tiimoilla yhdessä. Positiivista oli mielestäni, että kaikki halusivat osallistua ja osallistuivat kaikkeen ohjelmaan. Aikataulutus hieman muuttui, mutta päällisin puolin kaikki meni sujuvasti. Kaiken suunnitelmallisuus ja kaikkeen varautuminen on jokaisen tapahtuman tai tilaisuuden peruslähtökohta, joka kannattaa aina huomioida hyvin ja sen minä myös seuraavaksi teen. Huomioin tarkemmin erilaisen ihmisten lähtökohdat, kuten sairaudet.

Ohjaaminen tuki ammatillisia valmiuksia ja tuotti tyydytystä sekä vahvisti oman arvon tuntoa. Vuorovaikutuksen moninainen esille tuonti diakoniatyöhön kytkeytyneenä onnistui. Vuorovaikutus on myös kirkon diakoniatyöntekijälle kohtaamisen perusta. Hengellisyys tuli esille ohjelman sisällöstä. Ammatillinen kasvu on seurannut minua koko opinnäytetyön prosessin aikana. Ensin tiedon etsimisen, kokoaminen ja työstäminen auttoivat minua löytämään sellaisen tiedon ja sellaiset lähteet, jotka katsoin tulevan esille työssäni.

Teoriaan perehtyminen antoi itselle uutta ymmärrystä ja näkökulmia asioiden selkeytymiseksi. Lisäksi huomasin oman mielenkiinnon heräämisen ja työni kehittämisen edelleen jatkossa. Monen asian sisäistin teoriaa tutkiessani ja sitä lukiessani. Oli hienoa huomata oma kriittisyys ja se miten mielenkiintoisesti prosessi toi esille eri asioita ja mitkä valikoituivat huomion arvoisiksi. Huomasin, miten koulussa opitut tiedot ja taidot sekä harjoitteluissa esiin tulevat asiat kertaantuivat esille tulleissa teksteissä ja mitkä sitten jo esiintyivät käytännössä hyvin erilaisin esiintymismuodoin.

Diakoniasentyön työn sisällön moninaisuus ja sen toteuttaminen on hyvin laajaa. Esille on nostettu ihmisen kohtaaminen ja huomioiminen niin fyysisenä kuin psyykkisenä ja sosiaalisenakin kokonaisuutena. Sairaanhoidaja-diakonissana on huomioitava ihmisyyden perusolemus ja koulussa saadun opetuksen myötä voidaan nähdä sen ymmärtäminen tapahtuvaksi.

Halusin toteuttaa toiminnallisen opinnäytetyön ohjaten itsenäisesti koko päivän kestävän tilaisuuden seurakunnan työntekijöille. Halusin suunnitella itse toimivan kokonaisuuden, joka sisältäisi tiedollista, hengellistä, käytännönläheistä ja virkistävää ohjelmaa. Tuotin itsellisesti ohjelmaa ryhmälle eli järjestin ja ohjasin. Tuotoksenani voidaan pitää ohjelmakokonaisuutta, jonka laadin koko päivän mittaiseksi. Ohjelman sisältö käsitteli vuorovaikutusta, sen esiintymismuotoja ja teemana olivat kädet.

Opinnäytetyöprosessin pääpaino oli ohjelman kokoamisessa ja sen toteuttamisessa. Halusin nostaa esille myös omat ammatilliset valmiudet huomioiden myös kehitettävät asiat. Halusin huomioida diakonissan, kirkon ja

seurakunnan työntekijöiden työhön sisältyvän hengellisyyden. Ohjelman rungon hahmottaminen sujui nopeasti. Teorian ja käytännön yhdistäminen vaati aikaa ja oli välillä hyvin vaikeaa. Kyselylomakkeista saatu informaatio loi pohjan ohjelman sisällöstä. Lopulta kasasin kokonaisuuden huomionarvoisista ja kiinnostusta herättäneistä aiheista sekä opiskelun myötä pinnalle nousseista asioista.

Teeman löydyttyä, oli helppo sitoa asioita yhteen. Jännittäminen, joka minua esiintymistilanteissa haittaa, tuntui sopivan luontevasti aiheeseen ja sen esille tuominen helpotti työni tekoa huomattavasti. Ohjelman kokoaminen ja esitys sujuivat jouhevasti. Teeman löytyessä kaikki nivoutui sujuvasti yhteen; vuorovaikutus, hengellisyys, ohjaus, kädet ja toiminta.

Toinen suuri ja aikaa vievä prosessi oli työn kirjallinen raportointi. Asioiden kertominen on itse asiassa helpompaa kuin kirjoittaminen. Kun työn tekee yksin, on jaksettava myös tehdä yksin koko prosessi. Teoria piti työstää lähdeperäiseksi, sitä täytyi perustella sopivilla dokumenteilla ja sen piti sitoutua peruteltuun tietoon. Käsitteiden valikoituminen ja rajaaminen oli haastavaa. Mitkä käsitteet koskettivat aihevalintaa ja mistä saisin niihin löytyvän tiedon? Minulla oli hallussani välillä 40 kirjaa, mutta ei mitään huomioitavaa tai tietoa antavaa. Vuorovaikutuksesta löytyi hyvin tietoa ja käytäntöä, kun taas käsistä ei tahtonut löytyä mitään. Teoriaan sain apua ohjaajiltani mutta myös harjoittelun aikaisista luennoista.

Ohjausta työn aikana sain opinnäyteverstaissa, joita oli useamman kerran. Ohjausta verstaissa antoivat opettajat sekä opiskelijakaverit. Harjoittelun lomassa esille nousi asioita, joita otin myös opinnäytetyöhöni pohjaksi. Opinnäytetyö kehitti omia ammatillisia valmiuksia kuten ohjaamistaitojani, luovuuttani, vastuunottamista ja rohkeutta toimia tulevassa ammatissani. Laajensin ammattieettisiä näkemyksiäni ja työ osoitti minulle diakoniatyön monimuotoisuuden.

Ammatillisuuden kasvua ei aina itse näe, mutta opinnäytetyön toteutus toi kuitenkin esille omat ammatilliset valmiudet sekä omat persoonalliset

vahvuudet, jotka auttavat työn toteuttamisessa jatkossa. Ohjaamisesta saatu kokemus tuki aiempaa osaamistani ja loi siten varmuuden sairaanhoitaja-diakonissan ammatissa tarvittavaan ohjaamiseen. Ohjaamiseni mielestäni onnistui hyvin, eikä jännittäminen haitannut ohjaustani tilaisuuden aikana. Palaute auttoi katsomaan asioita, joita en itse ollut huomioinut ja kehittämään omaa työskentelyäni tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön prosessin aikana syntyi paljon kysymyksiä ja innovatiivisia ajatuksia. Vuorovaikutus on mielenkiintoinen aihealue ja siitä voisi nostaa esille hyvin monia asioita. Ohjelman sisältöä kootessani minun piti jättää jotain pois. Ohjelman teemana kulkivat kädet, jotka nostin esille vuorovaikutuksen välineenä. Kädet ovat usein unohdettu alue, mutta hyvin moneen asiaan vaikuttava. Kosketus oli alue, joka minua kiinnosti, mutta jonka jätin työn rajaamiseksi huomioimatta.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että resurssipäivä onnistui. Toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamiselle asetetut tavoitteet, täyttyivät. Resurssipäivä seurakunnan työntekijöille toteutui. Resurssipäivän ohjelma koostui vuorovaikutukseen kohdistuvasta ohjelmasta ja toi esille hengellisen työn välineenä kädet. Ohjelman sisältö antoi uusia kokemuksia ja elämyksiä osallistujille. Ohjelma ylläpiti ja edisti toteutumisellaan seurakunnan työntekijöiden työhyvinvointia.

Olen tyytyväinen toiminnalliseen opinnäytetyön toteuttamiseeni ja ennen kaikkea ohjaukseeni. Minulla oli hyvä ohjattava ryhmä, Rohkaisusta ja onnistumisesta johtuen toivon, että saan työn puitteissa ohjata tulevaisuudessa monia ja hyvin erilaisia ryhmiä. ”Minä Luojalta kädet lahjaksi sain, käyttäen niitä toteutan unelmain.”

LÄHTEET

Aalto, Kirsi & Gothóni, Raili 2009. Ihmisen lähellä. Hengellisyys hoitotyössä
Lahti: Kirjapaja.

Airaksinen, Tiina & Vilkka, Hanna 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö.
Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Arokoski, Jari.P.a; Viikari-Juntura, Eira ja Vasenius, Jarkko 2009. Fysiatría.
Viitattu:12.8.2012.
Saatavilla.http://anna.diak.fi:2078/dtk/tyt/koti?p_artikkeli=fys00010&p_haku=käden_iho.

Biedermann, Hans 2002. Suuri symboli kirja. Toim. Lempiäinen, Pentti. Juva:
WS Bookwell Oy.

Bruce-Mitford, Miranda 1997. Viestittävät merkit & paljastavat symbolit.
Helsinki: Helsinki Media Company Oy

EVL.2010.Läsnaolon kirkko. Viitattu:6.6.2012. Saatavilla:
[http://apostoli6.evl.fi/julkaisut.nsf/0/C42467CBD0098153C22577D7004904EC/\\$file/lasnaolon_kirkko.pdf](http://apostoli6.evl.fi/julkaisut.nsf/0/C42467CBD0098153C22577D7004904EC/$file/lasnaolon_kirkko.pdf).

Henkilötietolaki1999/523.Viitattu.6.6.2012.Saatavilla
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523>.

Gothóni, Raili & Jantunen, Eila 2010. Käsitteitä ja käsityksiä diakoniatyöstä ja diakonisesta työstä. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. A Tutkimuksia 25. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Hallesby, Ole 1989. Rukouksen ihmeellinen maailma.
Pieksamäki: Perussanoma

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2005. Tutki ja Kirjoita.
Helsinki; Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hirvonen, Eila; Johansson, Kirsi; Kyngäs, Helvi; Kääriäinen, Maria; Poskiparta,
Marita; Renfors, Timo. 2007. Ohjaaminen Hoitotyössä. WSOY:
Sanoma Pro.

Huittisten seurakunta. 2012. Viitattu:12.8.2012. Saatavilla:

<http://www.huittistenseurakunta.fi/index.php?sivu=1950468003>.

Jaakkola, Timo; Kataja, Jukka & Liukkonen, Jarmo 2011. Ryhmä liikkeelle.
Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi.
. Juva: Bookwell Oy.

Jokela, Eero & Mäkinen, Aulikki 2011. 40 tapaa kohdata Pyhä. Keuruu: Otava

Kantola, Ilkka 2004. Lapsityön teologian edellytyksiä. Teoksessa. Leena

Heinonen; Juha, Luodeslampi & Leena, Salmensaari.

Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja

Koskenvesa, Esko 2002. Diakonia kirkon elämässä ja toiminnassa. Teoksessa

Riitta, Helosvuori; Esko, Koskenvesa; Pauli, Niemelä & Juhani.

Veikkola.(toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja. 41.

Köykkä, Jarkko. 2007. Viittomat. Viitattu:12.8.2012. Saatavilla:

<http://peda.net/veraja/vep/tietoveraja/opetus/viittomat/viittomakieli>

Kirkkovirsikirja 1987. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1986 hyväksymä. Pieksämäki: Sisälähetysseuran kirjapaino Raamattutalo.

Lappalainen, Kaarina 2002. Ammatillinen vastuu. Teoksessa Riitta Helosvuori; Esko Koskenvesa; Pauli Niemelä & Juhani Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Mattila, Kati-Pupita.2007. Arvostava kohtaaminen. Arjessa, Auttamistyössä ja Työyhteisössä. Juva : Bookwell Oy.

Meyer, Joyce 2004. Kuuntele Jumalaa. Saarijärvi : Kuva ja Sana.

Myllylä, Marjatta 2004.(Tutkimus). Diakonisen hoitotyönmallin rakentaminen. Oulun yliopisto, Lääketieteellinen tiedekunta, Hoitotieteen väitöskirja Viitattu:17.5.2012. Saatavilla:

<http://herkules oulu.fi/isbn9514273567/>

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

Rautanen, Marja 2012. Sanat ja symbolit. Viitattu:12.8.2012.

Saatavilla:<http://www.tampereenkirkkosanomat.fi/8>.

Rytikangas, Iina 2011. Kehity Ja Jaksu Tiimissä. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Sairaanhoitajaliitto.1996. Sairaanhoitajan Eettiset ohjeet. Viitattu:6.6.2012. Saatavilla:http://www.sairaanhoitajaliitto.fi/sairaanhoitajan_tyo_ja_hoitotyön/sairaanhoitajan_tyo/sairaanhoitajan_eettiset_ohjeet/

Seppälä, Olli 2012. Käskyt ja pyynnöt. Kotimaa (107) 18, 27.

Veijola, Timo 2002. Diakonian juuret Raamatussa. Teoksessa Riitta Helosvuori; Esko Koskenvesa; Pauli Niemelä & Juhani Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

LIITE 1: Kyselylomake

1. Virsi, josta pidät? – mainitse virren numero tai sanat jotka muistat virrestä.

2. Hengellinen rippikoululaulu, tai jokin muu, josta pidät? – mainitse nimi.

3. Raamatun kohta joka on sinulle tärkeä, tai hengellinen elämänohje tai rukous, kirjoita se tähän.

Toiveita resurssipäivän sisällöstä?

– jatka tarvittaessa paperin toiselle puolelle.

Kiitos! Vastauksestasi. Palautus 31.10.2011./-sovittuun paikkaan.

LIITE 2: Toiminnallisen resurssipäivän ohjelmarunko

KÄDET HENGELLISEN TYÖN VÄLINEENÄ RESURSSIPÄIVÄN OHJELMA

9.30 ALOITUS / ohjaajan ja ohjelman sisällön esittely

9.45 KAHVI

10.15 HYVINVOINNIN LÄHTÖKODAT

KÄSIJUMPPA JA KÄSIENHOITO

- käsien rentouttamis- ja venyttely jumppa, sekä suoritetaan käsien hoito.

10.45 NAUHARATA / käsiin kohdistuvaa toimintaa, ota mukaan huivi.
/suoritetaan ulkona

12.00.–13.00 RUOKAILU

13.15 POSITIIVINEN VUOROVAIKUTUS

13.30 TIE JUMALAN LUOKSE / liikunnallista ja vuorovaikutukseen sisältyvää toimintaa / suoritetaan ulkona

14.30 RETRIITTI

LOPETUS

15.00 PÄÄTÖSKAHVIT/ lauluesitys Kirkossa

LIITE 3: Palautelomake

- Vastaa oman mieltymyksen ja ajatuksesi mukaan – Kiitos!

”RESURSSIPÄIVÄ- YLISTERANNASSA”

1. MITÄ PALAUTETTA HALUAT ANTAA OHJAAJALLE?

2. MITÄ OLIT ODOTTANUT TAI MITÄ OLISIT TOIVONUT TOISIN?

3. MINKÄLAISENA KOIT KONAISUUDEN, MITÄ PITÄISI HUOMIOIDA JATKOSSA?

4. MIKÄ OLI POSITIIVISTA JA ONNISTUNUTTA?

VASTAUKSET OSOITTEELLA: palonen.minna@gmail.com

15.6.2012 mennessä... KIITOS !